

СУТНІСТЬ ТА ОЗНАКИ ІНВЕСТИЦІЙ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА НА ПРИКЛАДІ ПРИЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

ESSENCE AND SIGNS OF INVESTMENT OF THE NATIONAL ECONOMY ON THE EXAMPLE OF THE BLACK SEA REGION OF UKRAINE

УДК 658.33

<https://doi.org/10.32843/bses.63-6>**Кулаков О.О.**

к.е.н.,

головний спеціаліст відділу міжнародного та міжрегіонального співробітництва управління зовнішньоекономічних відносин департаменту інвестиційно-інноваційного розвитку і зовнішніх відносин Донецька обласна державна адміністрація

Kulakov Oleksii

Donetsk Regional State Administration

У статті проаналізовано наукові підходи до визначення категорії «інвестиції» різних авторів, а також суміжних понять, що безпосередньо пов'язані із цією категорією. Систематизовано ознаки інвестицій. На підставі проведеного аналізу та узагальнення наукових підходів запропоновано власне визначення категорії «інвестиції». На основі аналізу даних статистики виявлено зростання обсягів прямого іноземного інвестування в економіці Причорноморському регіону України. Ураховуючи статистичні дані, досліджено, що майже немає приросту обсягу іноземного інвестування на одиницю національної валюти (гривні) валового регіонального продукту (ВРП) у Причорноморському регіоні України. Визначено, що приріст іноземного інвестування на одну особу населення є низьким в Причорноморському регіоні України, що потребує залучати нові іноземні інвестиції у цей регіон, підтримувати мале та середнє підприємництво, підвищувати імідж регіону.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційні проекти, Причорноморський регіон, валовий регіональний продукт, кількість населення, програма «Басейн Чорного моря».

В статті проаналізовані наукові підходи к определению категории «инвести-

ции» различных авторов, а также смежных понятий, которые непосредственно связаны с этой категорией. Систематизированы признаки инвестиций. На основании проведенного анализа и обобщения научных подходов предложено собственное определение категории «инвестиции». На основе анализа данных статистики отмечен рост объемов прямого иностранного инвестирования в экономике Причерноморского региона Украины. Учитывая статистические данные, исследовано, что почти нет прироста объема иностранного инвестирования на единицу национальной валюты (гривны) валового регионального продукта (ВРП) в Причерноморском регионе Украины. Определено, что прирост иностранного инвестирования на душу населения является низким в Причерноморском регионе Украины, что требует привлечения новых иностранных инвестиций в Причерноморский регион Украины, поддержки малого и среднего предпринимательства, повышения имиджа этого региона Украины.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная привлекательность, инвестиционные проекты, Причерноморский регион, валовой региональный продукт, количество населения, программа «Басейн Черного моря».

At this stage of development of Ukraine's economy it is necessary to analyze the nature and characteristics of investment in the national economy. To increase the investment attractiveness of Ukraine requires systematization of investment characteristics. Due to the lack of investment, the classification of types of investments will help the economic development of Ukraine. There are also quite different definitions of investment, which is of great importance for the investment development of Ukraine. It is necessary to analyze and generalize scientific approaches to create a definition of "investment". Intensification of foreign investment helps the development of industry, agro-industrial complex, education, science, social protection and more. It is extremely important to intensify foreign investment in the Black Sea (southern) Region, namely in Odessa, Mykolaiv, Kherson and Donetsk regions. After all, all these areas participate in the Black Sea Basin program. Therefore, the problems of the essence and features of investments of the national economy become relevant, the analysis of these problems will increase the investment attractiveness of Ukraine and its regions. The article analyzes the scientific approaches to defining the category of "investment" by different authors, as well as related concepts that are directly related to this category. The signs of investments are systematized. Based on the analysis and generalization of scientific approaches, the definition of the category "investment" is proposed. Based on the analysis of statistical data, the growth of foreign direct investment in the economy of the Black Sea Region of Ukraine was revealed. Taking into account the statistical data, it is investigated that there is almost no increase in the volume of foreign investment per unit of national currency (hryvnia) of the gross regional product (GRP) in the Black Sea Region of Ukraine. It is considered that the growth of foreign investment per capita is low in the Black Sea Region of Ukraine, which requires attracting new foreign investment in the Black Sea Region of Ukraine, support small and medium enterprises in the Black Sea Region of Ukraine.

Key words: investments, investment attractiveness, investment projects, Black Sea Region, gross regional product, population, Black Sea Basin program.

Постановка проблеми. На даному етапі розвитку економіки України необхідно зробити аналіз сутності та ознак інвестицій національного господарства. Для зростання інвестиційної привабливості України потрібна систематизація ознак інвестицій. Україна має різні області з різною інвестиційною привабливістю. Через недостатню кількість інвестицій класифікація видів інвестицій допоможе економічному розвитку України. Також спостерігається наявність досить різних визначень інвестицій, що має велике значення для інвестиційного розвитку України. Необхідно провести аналіз й узагальнення наукових підходів для створення визначення категорії «інвестиція». Активізація іноземного інвестування допомагає розвитку промисловості, агропро-

мислового комплексу, освіти, науки, соціального захисту тощо. Україн важливою є активізація іноземного інвестування у Причорноморському (Південному) регіоні, а саме в Одеській, Миколаївській, Херсонській та Донецькій областях, адже всі ці області беруть участь у програмі «Басейн Чорного моря». Тому актуальності набувають проблеми сутності та ознак інвестицій національного господарства, аналіз цих проблем призведе до підвищення інвестиційної привабливості України та її регіонів. Удосконалення та розвиток діяльності щодо іноземного інвестування допоможе економічному розвитку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема установлення сутності та визначення

видів інвестицій у національній економіці присвячено низку публікацій вітчизняних учених-економістів. Т. Бандура у своїх працях досліджував роль іноземних інвестицій в економіці прикордонних територій Карпатського регіону [1, с. 159]. Н.І. Владимирська розглядає особливості міжнародного інвестування в економіку України [2, с. 27]. У дослідженнях Н.М. Назукової приділено увагу інвестуванню у ранній розвиток дітей у контексті реформування фінансування освіти в Україні [3, с. 68]. У працях Ю.В. Пунди досліджено освіту як головну інвестицію в розвиток людського капіталу сектору безпеки й оборони України [4, с. 35]. А.В. Завгородній висвітлює показники інвестиційної активності підприємств АПК Причорноморського регіону [5, с. 54]. У дослідженнях А.М. Жученко приділяється увага теоретичним основам стійкого розвитку регіону на основі інтенсифікації інвестиційної діяльності з розробленням математичних методів експертно-статистичного оцінювання [6, с. 111]. І.А. Плющик аналізує проблеми економічного розвитку та залучення іноземних інвестицій у країнах Чорноморського регіону [7, с. 108]. І.В. Козловський досліджує порівняльний аналіз країн Чорноморського регіону на основі використання показників Європейського інноваційного табло [8, с. 17]. Л.Є. Купінець розглядає екологічні аспекти розвитку військово-промислового комплексу України в Причорноморському регіоні [9, с. 207].

Відзначаючи високий внесок науковців у вирішення проблем інвестицій національного господарства, слід зауважити, що певного уточнення потребують сутність та ознаки інвестицій, що становлять підґрунтя для вибору інструментів управління виробничо-фінансовими процесами для задоволення суспільних потреб.

Постановка завдання. Метою дослідження є уточнення сутності та виокремлення ознак інвестицій національного господарства як основи інвестиційної привабливості Причорноморського регіону України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «інвестиції» можна визначити як вкладення всіх видів ресурсів, що в довгостроковому періоді призводить до утворення активів [10, с. 52]. Недолік цього визначення в тому, що воно дає характеристику інвестицій тільки з погляду вкладень та утворення активів, але не зазначено характеристику можливостей розвитку завдяки інвестиціям. Інше трактування інвестицій полягає у його розгляді як вкладення капіталу в інтелектуальній, матеріальній і грошовій формах у створення, модернізацію, впровадження екологічно безпечних основних засобів, технологій, які будуть використовуватися у виробництві екологічної продукції, та засобів природоохоронного характеру для запобігання, зменшення і ліквідації забруднення природного середовища [11, с. 559].

Це визначення також не дає повної характеристики інвестицій, адже інвестиції, очевидно, можуть використовуватися у виробництві екологічної продукції тільки цілеспрямовано, але не всі інвестиції використовуються у виробництві екологічної продукції. Окрім того, інвестиції представлені в науковій літературі у вигляді ресурсів, що спрямовані на підтримку нових екотехнологій для сприяння переходу від паливно-вуглецевої залежності до більш стійких альтернатив, які не забруднюють екологічне середовище [12, с. 206]. Це визначення більш докладно характеризує поняття інвестиції, адже більш чітко сформульована мета їх використання згідно сталого розвитку та зазначено спосіб їх використання для досягнення інноваційного екологічного розвитку. Науково-теоретичний інтерес становить визначення сутності інвестицій з позиції місцевих інвестицій та державних інвестицій [13, с. 47]. Важливість даного визначення полягає на акцентуванні важливості розмежування місцевих інвестицій та державних інвестицій. Інвестиції можуть бути розглянуті як не тільки вкладення капіталу в різні галузі або сфери економіки, в об'єкти підприємницької та інші види діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту, а також економічні ресурси, що спрямовуються на збільшення реального капіталу суспільства [14, с. 1068]. Позитивна сторона цього визначення в тому, що розглядається призначення використання інвестицій в національному господарстві, але негативна сторона визначення в тім, що тут згадується лише економічні ресурси. Інвестиції можуть розглядатися як капітал (цінності), що вкладаються із метою подальшого його збільшення [15, с. 81]. Цінність цього визначення полягає в тому, що інвестиції розглядаються як капітал (цінності), тобто інвестування має на меті збільшення капіталу (цінностей). Економічний інтерес представляє також визначення інвестицій, як всіх різновидів майнових та інтелектуальних цінностей, котрі цілеспрямовано вкладаються в об'єкти комерційної, підприємницької, виробничої та інших видів діяльності з метою одержання прибутку та розвитку відповідної території. Це визначення характеризує інвестиції як ресурс розвитку відповідної території [16, с. 234].

Також інвестиції представлені як сукупність витрат (матеріальних і нематеріальних), спрямованих у формі цілеспрямованого вкладу коштів у різні об'єкти (підприємницької та іншої діяльності) на певний проміжок часу, внаслідок чого утворюється прибуток (дохід) та досягається певний ефект (соціальний чи (та) екологічний) [17, с. 268]. У цьому визначенні підкреслюється, що інвестиції обов'язково вкладаються в різні об'єкти та досягається певний ефект.

Є визначення, в яких інвестиції розглянуто як інструмент підприємницької діяльності, який засто-

совується з метою збереження чи отримання доходу. До вказаних раніше ознак інвестицій у цьому визначенні додається ознака інструменту підприємницької діяльності [18, с. 164]. Поняття «інвестиції» можна визначити як спрямоване на досягнення вигоди використання капіталу з характерною особливістю зміни його форми [19, с. 136]. Таке визначення характеризує інвестиції як зміну форми капіталу.

Цікаве визначення інвестицій як фінансового чи фізичного капіталу, а також інтелектуальних цінностей юридичних або фізичних осіб, що вкладають в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою отримання прибутку і (або) соціального, екологічного або іншого корисного ефекту для інвестора, держави та суспільства [20, с. 15]. Це визначення підкреслює важливі ознаки фінансового чи фізичного капіталу, а також інтелектуальних цінностей.

Науковий інтерес має визначення інвестицій як усіх видів грошових, матеріальних та нематеріальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності на певний період із метою збільшення капіталу в майбутньому, отримання прибутку (доходу) та/або іншого ефекту з урахуванням факторів часу в умовах невизначеності та ризику [21, с. 54]. У цьому визначенні важлива ознака інвестицій як отримання ефекту з урахуванням факторів часу в умовах невизначеності та ризику.

Проаналізувавши різні визначення інвестицій, можна виокремити такі основні ознаки інвестицій (рис. 1).

Рис. 1. Основні ознаки інвестицій

Джерело: власна розробка автора

Однією з найважливіших ознак інвестицій є виконання функції вкладення, адже інвестиції використовуються з метою вкладення капіталу. Інвестиції можна розглядати з позиції модернізації, адже інвестиції зазвичай використовуються для модернізації виробництва та оновлення інфраструктури. Доцільно буде розглядати інвестиції як інноваційний розвиток, що означає інноваційний розвиток будь-якої діяльності, наприклад підприємницької. Важливо вказати на таку ознаку інвестицій, як місцеві та державні інвестиції, оскільки такі інвестиції різняться за обсягом. Основою функціонування будь-якого суб'єкта господарювання є споживання низки ресурсів із метою отримання прибутку, отже, важлива ознака інвестицій як економічних ресурсів. Також інвестиції необхідно розглядати як капітал (цінності), адже інвестиції визначають потенціал підприємства до якісних та кількісних параметрів виробництва товарів та послуг. Водночас розглядати інвестиції доцільно не лише як капітал (цінності), а й як ресурс розвитку. Інвестиції мають ознаку досягнення ефекту, оскільки вони є основою підприємницьких відносин між людьми. Слід зауважити, що на сучасному етапі розвитку господарських відносин важливою ознакою інвестицій є інструмент підприємницької діяльності, тому що без інвестицій неможлива підприємницька діяльність.

Також важливою ознакою інвестицій є зміна форми капіталу, оскільки інвестиції завжди перетворюються на активи, та навпаки. Цікава ознака інвестицій як фінансового чи фізичного капіталу, а також інтелектуальних цінностей юридичних або фізичних осіб, оскільки така ознака інвестицій є головною умовою для інвестування. Також інвестиції необхідно розглядати як невизначеність та ризик, оскільки інвестор завжди має ризику.

Проведений аналіз основних ознак інвестицій свідчить про взаємозумовленість та стійкий взаємозв'язок між ними. Це дає змогу, враховуючи наявність значного кола розбіжностей у трактуванні феномену інвестицій та відсутність достатньо чіткого визначення поняття інвестицій у сучасній економічній науковій літературі, уточнити сутність даного визначення інвестицій з урахуванням виявлених ознак. Тому за доцільне є представлення визначення сутності поняття «інвестиції» як фінансового чи фізичного капіталу, а також інтелектуальних цінностей юридичних або фізичних осіб, що вкладаються в певні види діяльності з метою інноваційного розвитку, модернізації та досягнення ефекту в умовах невизначеності та ризику.

Необхідно дослідити основні інвестиційні показники розвитку Причорноморського регіону України. Проаналізуємо обсяги прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал) в економіці Причорноморському регіону України (2015–2019 рр.) (табл. 1).

Таблиця 1

Обсяги прямих іноземних інвестицій (акціонерний капітал) в економіці Причорноморського регіону України (2015–2019 рр.), млн дол. США [17]

№	Показники	Роки		
		2017	2018	2019
1	Донецька область	1 249,6	1 116,4	1 289,3
2	Миколаївська область	213,5	206,1	220,6
3	Одеська область	1 228,8	1 202,6	1 251,7
4	Херсонська область	201,3	218,5	204,8

Джерело: офіційні дані статистики [22]

Як видно з табл. 1, є зростання обсягів прямого іноземного інвестування в економіці Причорноморському регіону України, що показує розвиток його інвестиційної привабливості. Але зростання обсягів прямого іноземного інвестування в економіці Причорноморському регіону є несуттєвим. Потрібне підвищення інвестиційної привабливості його регіону України.

Проаналізуємо індекс приросту обсягу іноземного інвестування на одиницю національної валюти (гривня) валового регіонального продукту (ВРП) у Причорноморському регіоні України на рис. 2.

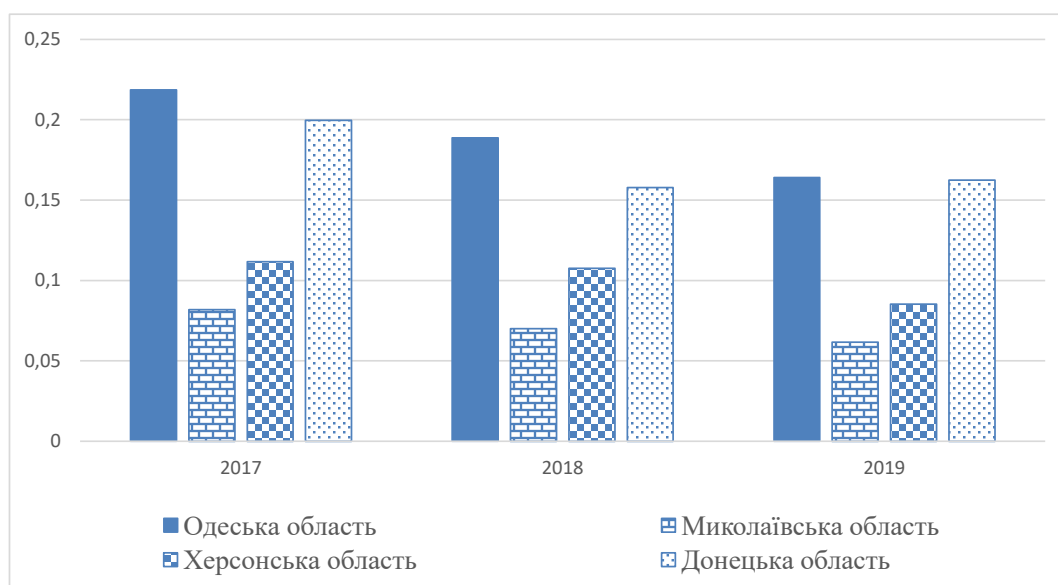
Як видно з рис. 2, майже немає приросту обсягу іноземного інвестування на одиницю національної валюти (гривні) ВРП у Причорноморському регіоні України, що показує недостатню ефективність інвестування. Потрібно підвищувати ефективність упровадження інвестиційних проєктів.

Дані приросту іноземного інвестування в Причорноморському регіоні України не показують обсягу іноземних інвестицій, які були витрачені на розвиток населення. Потрібно проаналізувати дані, що відображають приріст іноземних

інвестицій відносно кількості населення. Дані іноземного інвестування на одну особу населення (2015–2019 рр.) у Причорноморському регіоні України відображено на рис. 3.

Як видно з рис. 3, приріст іноземного інвестування на одну особу населення є низьким у Причорноморському регіоні України. Потрібно залучати нові іноземні інвестиції в регіон, підтримувати мале та середнє підприємництво, підвищувати імідж цього регіону тощо.

Висновки з проведеного дослідження. Проведене дослідження свідчить про необхідність розгляду сутності інвестицій із позиції зміни форми капіталу в результаті реалізації інвестиційної діяльності для інноваційного розвитку, модернізації та досягнення ефекту в умовах невизначеності та ризику. Систематизація ознак ресурсів допомагає більше зрозуміти сутність інвестиційного процесу з метою активізації інвестиційної діяльності. На основі аналізу даних статистики виявлено зростання обсягів прямого іноземного інвестування в економіці Причорноморському регіону України, що показує розвиток його інвестиційної привабливості, але зростання обсягів прямого іноземного

Рис. 2. Індекс приросту обсягу іноземного інвестування на одиницю національної валюти (гривні) ВРП у Причорноморському регіоні України

Джерело: офіційні дані статистики [22]

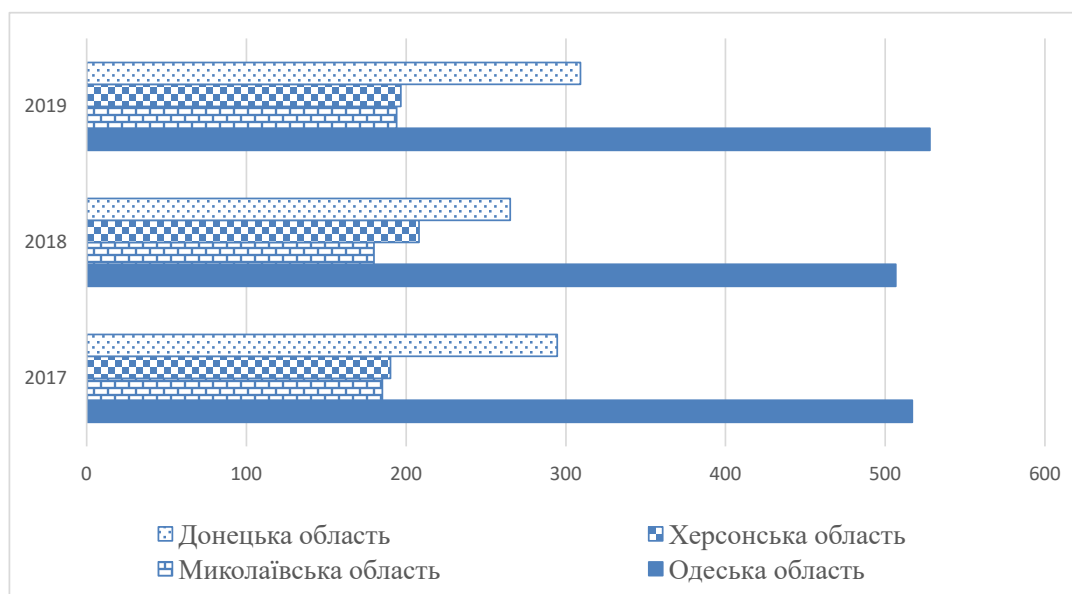

Рис. 3. Дані іноземного інвестування на одну особу населення (2015–2019 рр.) у Причорноморському регіоні України, дол. США

Джерело: офіційні дані статистики [22]

інвестування в економіці регіону є несуттєвим, що потребує підвищення інвестиційної привабливості. Ураховуючи статистичні дані, виявлено, що майже немає приросту обсягу іноземного інвестування на одиницю національної валюти (гривні) ВРП у Причорноморському регіоні України, що показує недостатню ефективність інвестування та необхідність підвищення ефективності впровадження інвестиційних проєктів. Визначено, що приріст іноземного інвестування на одну особу населення є низьким у Причорноморському регіоні України, що потребує залучення нових іноземних інвестицій у регіон, підтримання малого та середнього підприємства, підвищення іміджу регіону тощо.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бандура Т. Роль іноземних інвестицій в економіці прикордонних територій Карпатського регіону. *Історико-політичні проблеми сучасного світу*. 2018. № 37–38. С. 158–165.
2. Владимирська Н.І. Особливості міжнародного інвестування в економіку України. *Економічні інновації*. 2019. № 3. Т. 21. С. 26–36.
3. Назукова Н.М. Інвестування у ранній розвиток дітей у контексті реформування фінансування освіти в Україні. *Економіка і прогнозування*. 2019. № 2. С. 67–86.
4. Пунда Ю.В. Освіта – головна інвестиція в розвиток людського капіталу сектору безпеки і оборони України. *Наука і оборона*. 2018. № 1. С. 34–40.
5. Завгородній А.В. Показники інвестиційної активності підприємств АПК Причорноморського регіону. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2019. № 27(1). С. 53–57.

6. Жученко А.М. Теоретичні основи стійкого розвитку регіону на основі інтенсифікації інвестиційної діяльності з розробкою математичних методів експертно-статистичного оцінювання. *Причорноморські економічні студії*. 2017. № 16. С. 110–115.

7. Плющик І.А. Проблеми економічного розвитку та залучення іноземних інвестицій у країнах Чорноморського регіону. *Економічні інновації*. 2019. № 3. Т. 21. С. 107–116.

8. Козловський І.В. Порівняльний аналіз країн Чорноморського регіону на основі використання показників Європейського інноваційного табло. *Наука та наукознавство*. 2016. № 4. С. 16–24.

9. Купінець Л.Є., Обнявко Т.С. Екологічні аспекти розвитку військово-промислового комплексу України в Причорноморському регіоні. *Економічні інновації*. 2015. № 60(1). С. 206–216.

10. Сергєєва Н.В. Поняття та економічна сутність капітальних інвестицій. *Облік і фінанси*. 2019. № 2. С. 48–53.

11. Сай Л.П., Гнилянська Л.Й. Екологічні інвестиції в контексті екологічної підготовки сталого розвитку підприємства. *Бізнес Інформ*. 2018. № 3. С. 242–246.

12. Циган Р.М., Похитон І.П. Обґрунтування необхідності створення умов залучення екологічних інвестицій у діяльність підприємств України. *Ефективна економіка*. 2020. № 1. С. 1–8. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2020/83.pdf

13. Федорчак О.В. Проблеми державного інвестування в Україні. *Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. Серія «Державне управління»*. 2017. № 4. С. 45–55.

14. Ткачук І.І., Лядська М.В. Сучасні підходи до визначення сутності понять «інвестиції» та «інвестиційний проєкт». *Молодий вчений*. 2017. № 10. С. 1067–1070.

15. Гамбург І.А. Наукове обґрунтування та законодавче закріплення поняття «іноземна інвести-

ція». *Держава та регіони. Серія «Право»*. 2016. № 1. С. 80–85.

16. Федоров Г.О. Інвестиційна діяльність в Україні: історико-правовий аналіз. *Право і суспільство*. 2019. № 4. С. 230–236.

17. П'ятка Н.С. Концептуальні засади та зміст поняття «інвестиції». *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Економічні науки*. 2018. № 2. С. 262–270.

18. Щерба А.О. Підходи до визначення інвестицій та інвестиційної активності підприємств. *Стратегія і механізми регулювання промислового розвитку*. 2016. № 2016. С. 160–174.

19. Смик Р.Ю. Еволюційний підхід щодо визначення економічної категорії інвестицій. *Інтелект XXI*. 2017. № 6. С. 131–138.

20. Воробйова О.С. Теоретичні засади визначення сутності інноваційно-інвестиційного розвитку в сільському господарстві. *Молодий вчений*. 2017. № 1.1. С. 13–17.

21. Вашечко Ю.В. Теоретичні аспекти визначення сутності категорій «інвестиції» та «інвестиційна привабливість підприємств». *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. № 19(1). С. 52–56.

22. Державна служба статистики України. Київ, 1991. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 26.02.2021).

REFERENCES:

1. Bandura T. (2018) Rol inozemnykh investytsii v ekonomitsi prykordonnykh terytorii Karpatskoho rehionu [The role of foreign investment in the economy of the border areas of the Carpathian region]. *Modern historical and political issues*, no. 37-38, pp. 158–165.

2. Vladymyrska N. I. (2019) Osoblyvosti mizhnarodnogo investuvannia v ekonomiku Ukrainy [Features of international investment in the economy of Ukraine]. *Economic innovations*, vol. 21, no. 3, pp. 26–36.

3. Nazukova N. M. (2019) Investuvannia u ranni rozvytok ditei u konteksti reformuvannia finansuvannia osvity v Ukraini [Investing in early childhood development in the context of reforming education funding in Ukraine]. *Economy and forecasting*, no. 2, pp. 67–86.

4. Punda Yu. V. (2018) Osvita – holovna investytsiia v rozvytok liudskoho kapitalu sektoru bezpeky i oborony Ukrainy [Education is the main investment in the development of human capital in the security and defense sector of Ukraine]. *Nauka i oborona*, no. 1, pp. 34–40.

5. Zavorodnii A. V. (2019) Pokaznyky investytsiinoi aktyvnosti pidpriemstv APK pry chornomorskoho rehionu [Indicators of investment activity of agro-industrial enterprises of the Black Sea Region]. *Uzhorod National University Herald. International Economic Relations And World Economy*, vol. 1, no. 27, pp. 53–57.

6. Zhuchenko A. M. (2017) Teoretychni osnovy stiikoho rozvytku rehionu na osnovi intenyfikatsii investytsiinoi diialnosti z rozrobkoiu matematychnykh metodiv ekspertno-statystychnoho otsiniuvannia [Theoretical bases of sustainable development of the region on the basis of intensification of investment activity with development of mathematical methods of expert-statistical

estimation]. *Black Sea Economic Studies*, no. 16, pp. 110–115.

7. Pliushchuk I. A., Ohorodnyk R. P. (2019) Problemy ekonomichnoho rozvytku ta zaluchennia inozemnykh investytsii u krainakh chornomorskoho rehionu [Problems of economic development and attraction of foreign investments in the countries of the Black Sea Region]. *Economic innovations*, vol. 21, no. 3, pp. 107–116.

8. Kozlovskiy I. V. (2016) Porivnialnyi analiz krain Chornomorskoho rehionu na osnovi vykorystannia pokaznykiv Yevropeiskoho innovatsiinoho tablo [Comparative analysis of the countries of the Black Sea region based on the use of indicators of the European Innovation Scoreboard]. *Science and science of science*, no. 4, pp. 16–24.

9. Kupinets L. Ye., Obniavko T. S. (2015) Ekolohichni aspekty rozvytku viiskovo-promyslovoho kompleksu Ukrainy v Prychornomorskomu rehioni [Ecological aspects of the development of the military-industrial complex of Ukraine in the Black Sea Region]. *Economic innovations*, vol. 1, no. 60, pp. 206–216.

10. Serhieieva N. V. (2019) Poniattia ta ekonomichna sutnist kapitalnykh investytsii [The concept and economic essence of capital investment]. *Accounting and Finance*, no. 2, pp. 48–53.

11. Sai L. P., Hnylianska L. Y. (2018) Ekolohichni investytsii v konteksti ekolohichnoi pidhotovky staloho rozvytku pidpriemstva [Environmental investments in the context of environmental training for sustainable development of the enterprise]. *Business Inform*, no. 3, pp. 242–246.

12. Tsyhan R. M., Pokhyton I. P. (2020). Rationale of the necessity to create conditions of involvement of environmental investments in the activities of Ukraine's enterprises. *Efektivna ekonomika*, 1. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2020/83.pdf

13. Fedorchak O. V. (2017) Problemy derzhavnogo investuvannia v Ukraini [Problems of public investment in Ukraine]. *Herald of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine. Series "Public administration"*, no. 4, pp. 45–55.

14. Tkachuk I. I., Liadska M. V. (2017) Suchasni pidkhody do vyznachennia sutnosti poniat "investytsii" ta "investytsiinyi proekt" [Modern approaches to defining the essence of the concepts "investment" and "investment project"]. *Young Scientist*, no. 10, pp. 1067–1070.

15. Hamburh I. A. (2016) Naukove obgruntuvannia ta zakonodavche zakriplennia poniatia "inozemna investytsiia" [Scientific substantiation and legislative consolidation of the concept of "foreign investment"]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Pravo*, no. 1, pp. 80–85.

16. Fedorov H. O. (2019) Investytsiina diialnist v Ukraini: istoryko-pravovy analiz [Investment activity in Ukraine: historical and legal analysis]. *Pravo i suspilstvo*, no. 4, pp. 230–236.

17. Piatka N. S. (2018) Kontseptualni zasady ta zmist poniatia "investytsii" [Conceptual principles and content of the concept of "investment"]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia : Ekonomichni nauky*, no. 2, pp. 262–270.

18. Shcherba A. O. (2016) Pidkhody do vyznachennia investytsii ta investytsiinoi aktyvnosti pidpriemstv [Approaches to determining investments and investment activity of enterprises]. *Stratehiia i mekhanizmy rehulivannia promyslovoho rozvytku*, no. 2016, pp. 160–174.

19. Smyk R. Yu. (2017) Evoliutsiinyi pidkhid shchodo vyznachennia ekonomichnoi katehorii investytsii [The evolutionary approach to determining the economic category of investment]. *Intelekt XXI*, no. 6, pp. 131–138.

20. Vorobiova O. S. (2017) Teoretychni zasady vyznachennia sutnosti innovatsiino-investytsiinoho rozvytku v silskomu hospodarstvi [Theoretical principles of determining the essence of innovative-investment development in agriculture]. *Young Scientist*, no. 1.1, pp. 13–17.

21. Vashechko Yu. V. (2016) Teoretychni aspekty vyznachennia sutnosti katehorii “investytsii” ta “investytsiina pryvablyvist pidpriemstv” [Theoretical aspects of defining the essence of the categories “investment” and “investment attractiveness of enterprises”]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*, no. 19(1), pp. 52–56.

22. State Statistics Service of Ukraine. Kyiv, 1991. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (accessed 26 February 2021).